

На основу члана 18. став 8. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, бр. 113/2017) и члана 15. став 1. Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС и 44/2018), Извршни одбор Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У

О УСЛОВИМА И НАЧИНУ УТВРЂИВАЊА И ПРОВЕРЕ ИДЕНТИТЕТА ФИЗИЧКОГ ЛИЦА КОРИШЋЕЊЕМ СРЕДСТАВА ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

Уводне одредбе

1. Овом одлуком уређују се услови и начин утврђивања и провере идентитета странке која је физичко лице и законског заступника те странке коришћењем средстава електронске комуникације и без обавезног физичког присуства лица чија се идентификација врши код обвезника (у даљем тексту: видео-идентификација).

2. Поједини појмови у смислу ове одлуке имају следеће значење:

1) **обвезник** означава лице над којим Народна банка Србије врши надзор над применом закона којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, а обухвата банку, друштво за управљање добровољним пензијским фондовима, даваоца финансијског лизинга, друштво за осигурање, друштво за посредовање у осигурању, друштво за заступање у осигурању и заступника у осигурању, који имају дозволу за обављање послова осигурања живота (осим друштва за заступање и заступника у осигурању за чији рад одговара друштво за осигурање у складу са законом), институцију електронског новца, платну институцију и јавног поштанског оператора;

2) **странка** означава физичко лице које, у складу са законом којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, врши трансакцију или успоставља пословни однос са обвезником, као и законског заступника физичког лица који у име тог лица врши трансакцију или успоставља пословни однос са обвезником;

3) **лични документ** јесте важећа исправа с фотографијом коју је издао надлежни орган (нпр. лична карта и пасош);

4) **заштитни елементи** су елементи личног документа чија је сврха смањење ризика од фалсификовања или неовлашћене измене тог документа (нпр. микротекст, оптички променљиве боје, *guilloche* елементи, дифракциони оптички променљив елемент, рељефни елементи, *MLI* зона).

Услови за спровођење видео-идентификације

Организациони, кадровски и технички услови

3. Видео-идентификацију може да спроводи само запослени код обвезника који је прошао посебну обуку за спровођење поступка видео-идентификације (у даљем тексту: запослени).

Обвезник је дужан да утврди програм обуке из става 1. ове тачке, који обухвата најмање следеће:

1) упознавање са одредбама закона којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма и релевантним подзаконским актима донетим на основу тог закона, као и са одредбама закона којим се уређује заштита података о личности;

2) упознавање са заштитним елементима и начином утврђивања аутентичности личних докумената;

3) упознавање с начином спровођења поступка видео-идентификације у складу са овом одлуком.

4. Поступак видео-идентификације спроводи се у посебној просторији обвезника која је физички одвојена од других просторија. Приступ просторији у којој се спроводи поступак видео-идентификације мора бити непрекидно контролисан и ограничен на запослене с дозволом приступа, уз обавезан видео-надзор.

5. Видео-идентификација спроводи се у реалном времену и без прекида.

Обвезник је дужан да обезбеди техничка решења која омогућују пренос слике и звука у реалном времену (пренос уживо) и потпуно шифровање комуникације између странке и обвезника (енг. *end-to-end encryption*).

Техничка решења из става 2. ове тачке морају да обезбеде и висок квалитет преноса слике и звука, повезаност са извором тачног времена, као и непрекидно снимање целог поступка видео-идентификације (видео-звучни запис).

Обвезник може у поступку видео-идентификације користити и тестирана и потврђена техничка решења чија је сврха да пруже помоћ запосленом при утврђивању аутентичности личног документа, не доводећи тиме у питање обавезе запосленог из тач. 9. до 11. ове одлуке.

Лични документи

6. У поступку видео-идентификације могу се користити само лични документи који садрже заштитне елементе и машински читљиву зону.

Категорија ризика странке

7. Ако је обвезник, на основу анализе ризика од прања новца и финансирања тероризма израђене у складу с прописима којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, претходно сврстао странку у категорију високог ризика од прања новца и финансирања тероризма – не може да утврђује и проверава идентитет те странке у поступку видео-идентификације.

Сагласност странке

8. Обвезник је дужан да пре отпочињања поступка видео-идентификације прибави изричиту сагласност странке на цео поступак видео-идентификације, а нарочито на снимање слике и звука и чување снимљеног материјала (видео-звучног записа) у складу са законом.

Сагласност из става 1. ове тачке мора бити снимљена (видео-звучни запис). Запослени је дужан да странку претходно обавести о обавези прибављања сагласности из става 1. ове тачке и о томе да ће се и давање те сагласности видео и звучно снимати.

Поступак видео-идентификације

Утврђивање аутентичности личног документа

9. Запослени је дужан да утврди аутентичност личног документа провером заштитних елемената који се могу визуелно препознати на светлу, односно при померању документа (нпр. оптички променљиве боје, дифракциони оптички променљив елемент, *MLI* зона) и које лични документ те врсте треба да садржи. У ту сврху запослени може тражити од странке да пред камером окрене лични документ у одређеном смеру, да помера лични документ и/или да покрије руком његов одређени део.

10. Запослени је дужан да утврди да лични документ садржи податке које лични документ те врсте треба да садржи, и то:

- 1) податке о странци: име, презиме, датум и место рођења, као и јединствени матични број грађана за држављане Републике Србије;
- 2) биометријске податке о странци: фотографију, као и отисак прста и/или потпис;

3) податке о личном документу: број личног документа, датум издавања с роком важења, место издавања и назив издаваоца личног документа;

4) податке о пребивалишту, односно боравишту странке, осим ако ове податке није могуће утврдити непосредним (визуелним) увидом у лични документ, у ком случају се ти подаци утврђују у складу с тачком 19. ове одлуке.

Запослени утврђује да ли распоред података из става 1. ове тачке на личном документу, као и број, величина и фонт карактера одговарају тој врсти личног документа. Запослени је нарочито дужан да провери исправност броја личног документа (врсту, број и распоред карактера, као и место на личном документу).

Рок важења личног документа мора одговарати датуму његовог издавања и мора бити одређен у складу с прописима.

11. Запослени проверава да ли је лични документ оштећен и/или измењен, као и да ли је фотографија накнадно додата (нпр. залепљена, причвршћена).

Утврђивање идентитета странке

12. Идентитет странке утврђује се упоређивањем физичког изгледа странке с фотографијом из личног документа.

Запослени упоређује физички изглед странке и фотографију из личног документа и са датумом рођења странке који је наведен у личном документу, како би се уверио у старост странке.

13. Податке из личног документа запослени упоређује и са информацијама које му је странка пружила током разговора. У ту сврху запослени може тражити од странке да му саопшти неки од података који су наведени у личном документу а које би странка несумњиво морала да зна (нпр. свој датум рођења).

Запослени процењује да ли су одговори странке на постављена питања убедљиви, смислени и доследни.

14. Разговор запосленог са странком обавља се на српском језику. Изузетно, разговор може да се обави и на енглеском језику, под условом да запослени поседује сертификат којим се доказује знање енглеског језика на напредном нивоу (најмање на нивоу С1 према Заједничком европском референтном оквиру за језике), и то сертификат који је издала овлашћена установа за учење страних језика, сертификат акредитованог филолошког факултета или међународно признат сертификат.

Обвезник је дужан да унутрашњим актима утврди смернице за разговор запосленог са странком, у складу са овом одлуком.

15. Ако у име физичког лица пословни однос успоставља, односно трансакцију врши законски заступник – запослени је дужан да утврди и идентитет заступаног лица у складу с прописима којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма.

У случају из става 1. ове тачке, запослени је дужан да од странке – законског заступника физичког лица затражи да пред камером покаже и лични документ заступаног лица, односно другу службену исправу на основу које се утврђује идентитет тог лица, као и јавну исправу којом се доказује својство његовог законског заступника.

Лични документ из става 2. ове тачке мора да испуњава услове из тачке 6. ове одлуке, а његову аутентичност запослени утврђује у складу с тач. 9. до 11. ове одлуке.

16. Ако обвезник већ поседује одређене податке о странци, запослени упоређује те податке с подацима које је прибавио у току поступка видео-идентификације.

Потврђивање идентитета странке

17. Обвезник је дужан да обезбеди потврду идентитета странке у току поступка видео-идентификације коришћењем једнократне лозинке (*One Time Password – OTP*).

Једнократну лозинку из става 1. ове тачке обвезник странци доставља на број телефона који ће странка користити за комуникацију са обвезником у вези с пословним односом који с њим успоставља, односно трансакцијом коју врши у складу са овом одлуком, а који странка наведе током разговора са запосленим. Обвезник је дужан да обезбеди да временско важење једнократне лозинке буде ограничено на период који је потребан за потврђивање идентитета странке.

Обвезник је дужан да обезбеди постојање и чување записа о потврди идентитета странке из ове тачке, у складу са одлуком којом се уређују минимални стандарди управљања информационом системом финансијске институције и овом одлуком.

18. Поступак видео-идентификације може се завршити само ако је идентитет странке потврђен у складу с тачком 17. ове одлуке.

Прибављање докумената

19. Обвезник је дужан да, пре успостављања пословног односа, односно извршења трансакције са странком чији је идентитет утврђен у складу са овом одлуком, прибави и копију личног документа који је странка користила у овом поступку, као и копије докумената из тачке 15. став 2. ове одлуке, које чува у складу са законом.

Ако из копије личног документа странке из става 1. ове тачке није могуће прибавити податак о пребивалишту, односно боравишту странке или други податак прописан законом којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, обвезник је дужан да прибави и прочитан извод личног документа странке, односно копију друге службене исправе која садржи тај податак (нпр. саобраћајне дозволе или решења о утврђивању пореза на имовину), а ако из објективних разлога податак који недостаје није могуће прибавити ни на тај начин – тај податак се прибавља непосредно од странке.

Непосредним прибављањем из става 2. ове тачке сматра се усмено прибављање податка из тог става у току поступка видео-идентификације, уз достављање копије документа или другог доказа којим се потврђује тај податак пре успостављања пословног односа, односно извршења трансакције из става 1. ове тачке (нпр. рачун за телефон или комуналне услуге који садржи тај податак или изјава странке дата под пуном материјалном и кривичном одговорношћу).

Копијом, односно прочитаним изводом из ст. 1. до 3. ове тачке сматра се и дигитализовани (нпр. скенирани или фотографисани) документ из тог става.

Снимање поступка и чување снимка

20. Обвезник је дужан да обезбеди непрекидно снимање целог поступка видео-идентификације (видео-звучни запис), укључујући сагласност странке из тачке 8. ове одлуке. На том снимку све време морају у потпуности бити видљиви лице странке и лице запосленог који спроводи поступак видео-идентификације, као и датум и време снимања.

Снимак из става 1. ове тачке саставни је део досијеа странке и обвезник је дужан да га чува на начин и у роковима прописаним законима којима се уређују спречавање прања новца и финансирања тероризма и заштита података о личности.

Прекид поступка

21. Поступак видео-идентификације обавезно се мора прекинути у следећим случајевима:

1) ако није могуће обезбедити непрекидан пренос слике и звука (нпр. због краткотрајног нестанка слике и/или звука или замрзавања слике) или пренос високог квалитета (нпр. слика није оштра и јасна, недостају боје, појављују се линије на екрану и/или шум);

2) ако је просторија у којој се странка налази у току поступка слабо осветљена или је у тој просторији бука, услед чега није могуће утврдити аутентичност личног документа или идентитет странке или није могуће разговетно чути гласове странке и запосленог током поступка видео-идентификације;

3) ако се у току поступка појави било каква сумња у аутентичност личног документа и/или идентитет странке;

4) ако због других сметњи у комуникацији, преносу слике и/или звука или због других околности запослени не може да утврди аутентичност личног документа или идентитет странке.

Идентитет странке која је учествовала у поступку који је прекинут на основу става 1. ове тачке утврђује се увидом у лични документ странке уз њено обавезно физичко присуство код обвезника у складу са законом којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма.

Изузетно од става 2. ове тачке, идентитет странке из тог става може се утврдити и у новом поступку видео-идентификације, осим у случају из става 1. одредба под 3) ове тачке, али само ако је претходни поступак прекинут због околности која се може отклонити (нпр. технички проблеми) и тек по отклањању те околности. Нови поступак спроводи се као да претходног није ни било, те је обвезник дужан да поново прибави сагласност странке у складу с тачком 8. ове одлуке.

Обвезник је дужан да, у складу с проценом ризика од прања новца и финансирања тероризма, унутрашњим актима утврди највећи могући број неуспешних покушаја спровођења поступка видео-идентификације након којих се идентитет странке мора утврдити у складу са ставом 2. ове тачке.

Поверавање послова видео-идентификације трећем лицу

22. Ако је обвезник поверио утврђивање и проверу идентитета странке трећем лицу, у складу са одредбама закона којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма које се односе на поверавање вршења појединих радњи и мера познавања и праћења странке трећем лицу – то треће лице може да утврђује и проверава идентитет странке у поступку видео-идентификације у складу са овом одлуком, али само под условом да и то треће лице може да се подведе под појам обвезника из тачке 2. одредба под 1) ове одлуке.

На поверавање из става 1. ове тачке примењују се и одговарајући прописи којима се уређује пословање обвезника из тог става који се односе на поверавање послова трећим лицима.

Обавештавање и надзор Народне банке Србије

23. Обвезник који намерава да странкама понуди могућност видео-идентификације у складу са овом одлуком дужан је да о томе обавести Народну банку Србије најмање 30 дана пре дана почетка пружања те могућности и да јој уз то обавештење достави документацију којом доказује да су испуњени услови за спровођење поступка видео-идентификације утврђени овом одлуком, и то:

1) доказ да су запослени код обвезника који ће спроводити поступак видео-идентификације обучени у складу с тачком 3. ове одлуке;

2) списак свих држава (укључујући Републику Србију) – издавалаца личних докумената за чије утврђивање аутентичности су запослени код обвезника прошли посебну обуку, са одговарајућим доказом о томе који је издало министарство надлежно за унутрашње послове или други прихватљив организатор обуке (за личне документе Републике Србије), односно надлежни страни орган;

3) сертификат из тачке 14. став 1. ове одлуке – ако ће се поступак видео-идентификације код обвезника спроводити и на енглеском језику;

4) доказ да обвезник располаже одговарајућим просторијама за спровођење поступка видео-идентификације, у складу с тачком 4. ове одлуке;

5) доказ да обвезник располаже техничким решењима из тачке 5. ове одлуке;

6) унутрашње акте из тачке 24. ове одлуке.

Ако обвезник поверава послове видео-идентификације у складу с тачком 22. ове одлуке, дужан је и да Народној банци Србије достави одлуку о поверавању тих послова, која садржи податке о пословном имену и седишту обвезника коме се ти послови поверавају.

Рок из става 1. ове тачке рачуна се од дана достављања уредне документације из тог става.

Народна банка Србије на својој интернет презентацији објављује листу обвезника који су доставили обавештење и уредну документацију из ст. 1. и 2. ове тачке.

24. Обвезник из тачке 23. став 1. ове одлуке дужан је да унутрашњим актима обухвати спровођење поступка видео-идентификације и примену других одредаба ове одлуке, и то до дана достављања обавештења из тог става.

25. Ако код обвезника утврди неправилности у спровођењу поступка видео-идентификације, Народна банка Србије може – поред других мера утврђених законом којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма и другим прописима – наложити обвезнику да обустави спровођење поступка видео-идентификације.

Завршна одредба

26. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ИО НБС бр. 33
7. марта 2019. године
Београд

Председавајућа
Извршног одбора Народне банке Србије
Г у в е р н е р
Народне банке Србије

Др Јоргованка Табаковић, с.р.